

Forensische taalkunde

Herken de handschriften en zoek de verdachte!

Doelgroep	primair onderwijs
Vorbereidingstijd	60 min.
Lesduur	40 min.
Kerdoelen	I4 (talige identiteit)
Taalperspectief (systemisch, individueel, sociaal cultureel, historisch)	systemisch, individueel
Lestype (klassikaal, groepjes, individueel)	klassikaal, individueel
Materiaal/benodigdheden	digibord, A4 met handschriften, antwoordblad
Thematiek	taalkunde
Competenties	analyserend vermogen

Achtergrond:

In deze les gaan de leerlingen als forensisch taalkundigen elkaars handschriften herkennen en een mysterieuze diefstal helpen oplossen. Ze leren meer over het bijzondere werk van een forensisch taalkundige en denken na over verschillen in schrijfstijl tussen volwassenen en kinderen bij digitale berichten.

Vorbereiding:

Doe dit **minimaal een dag van tevoren** zodat je tijd hebt voor een goede voorbereiding.

1. Laat alle leerlingen precies dezelfde zin opschrijven op een wit blaadje (bijv. *Het is vandaag [datum], ik ben op school en buiten is het [het weer]*). Het is leuk als je zelf ook meedoet. Laat ze ook allemaal dezelfde kleur pen of potlood gebruiken.

Let op: de leerlingen mogen niet weten waarvoor het wordt gebruikt, om te voorkomen dat ze hun handschrift gaan aanpassen!

2. Verzamel al deze zinnnetjes en schrijf voor iedere zin een nummer (1, 2, 3, etc.). Zorg dat je zelf weet welk nummer bij welke leerling hoort om de antwoorden achteraf te kunnen geven. Plak de zinnnetjes bij elkaar op een A4'tje (als het niet past kun je ook dubbelzijdig plakken). Kopieer dit blaadje voor alle leerlingen.

Je hebt nu dus voor iedere leerling een blad met telkens dezelfde zin in de verschillende, unieke handschriften van alle leerlingen (en jezelf), met een nummer ervoor.

3. Kies daarnaast ook één leerling uit die goed een geheim kan bewaren. Laat deze, zonder dat de klas dit weet, op een blaadje een boodschappenbriefje schrijven met *brood, kaas, eieren, chips, kruidenboter* erop. Deze leerling doet verder gewoon mee met de opdracht, maar mag niet verklappen dat diegene het briefje geschreven heeft. Het boodschappenbriefje bewaar je voor het tweede deel van de opdracht. Maak er eventueel een foto van zodat je hem bij het tweede deel van de opdracht groot op het digibord kunt tonen.

Opdracht I: herken de handschriften

Vertel dat er een taartje is gestolen van je bureau (of bedenk zelf een leuk ‘misdrijf’). Het misdrijf vond plaats vóór je de klas hebt gevraagd de zin op te schrijven.

Op de plek van het misdrijf, de ‘plaats delict’, heb je een boodschappenbriefje gevonden en je denkt dat dat uit de zak van de dief is gevallen. Je vraagt de leerlingen nu om hulp bij het opsporen van de dader. Je vertelt dat je ze daarom eerder al hebt gevraagd allemaal dezelfde zin op te schrijven. Vertel dat iedereen, net als een vingerafdruk, een uniek handschrift heeft en dat je ze een handschriften-onderzoek wilt laten doen.

Vraag aan de leerlingen om een schoolschrift waarin ze hebben geschreven open op tafel te leggen met hun naam erbij. Geef iedere leerling nu een kopie van het blad met de zinnen samen met **het werkblad handschriften-onderzoek**. De leerlingen gaan nu proberen de handschriften aan de juiste klasgenoten te koppelen. Ze kunnen door de klas lopen om elkaars schriften te bekijken en de handschriften hierin te vergelijken met de handschriften op hun blaadje. Ze moeten op het antwoordblad alle nummers koppelen aan een naam. Ze **overleggen niet** en houden hun **antwoorden voor zichzelf**.

- ➔ Als je een grote klas hebt, kun je de schriften eventueel op tafels buiten de klas leggen (met hun naam erbij) en ze steeds in kleine groepjes hun antwoorden daar in laten vullen terwijl de rest van de klas iets anders doet.

Opdracht 2: wie is de verdachte van de diefstal?

Als iedereen klaar is met opdracht 1, laat je ze het bewijsmateriaal zien: het boodschappenbriefje. Doe dit eventueel op het digibord, zodat iedereen het goed kan zien. Ze vergelijken nu dit handschrift met de zinnen op hun blaadje, die ze aan een naam hebben gekoppeld, en bepalen zo wie ze denken dat de schrijver is. Ze zetten op het antwoordblad een cirkel om de naam die ze verdenken.

Dit doen ze **zonder te praten** en ze houden hun **antwoorden voor zichzelf**. Heeft iedereen een cirkel om een naam gezet? Dan mag de schrijver van het boodschappenbriefje zich bekendmaken. Wie hadden het goed? Je kunt nu ook alle juiste antwoorden met de leerlingen delen. Wie had de meeste handschriften goed? Die moet later misschien forensisch taalkundige worden!

Reflectievragen:

- Waar hebben ze het meest op gelet bij het vergelijken van de handschriften?
- Welke handschriften waren meteen herkenbaar en waarom?
- Waren sommige handschriften lastiger te herkennen en waarom?
- Wat was iets typisch en herkenbaars aan het handschrift van de verdachte?
- Denk je dat het voldoende bewijs is om iemand als schuldige te veroordelen als er een grote overeenkomst is tussen iemands handschrift en een op de plek van de misdaad gevonden briefje? Waarom?

Uitleg over forensische taalkunde (klassikaal):

Vertel dat er mensen zijn die gespecialiseerd zijn in het onderzoeken en vergelijken van handschriften en schrijfstijlen. Ze kunnen de politie helpen bij het oplossen van een misdaad. Dit doen ze door het taalgebruik van een verdachte te analyseren en vergelijken met bewijsmateriaal. Deze mensen noem je forensisch taalkundigen. Forensisch betekent dat iets te maken heeft met rechtszaken en misdrijven oplossen. Taalkunde is de wetenschap die zich bezighoudt met taal. De leerlingen hebben dus net een forensisch-taalkundig onderzoek gedaan!

Extra:

Ook bij digitale berichten (zoals chat, app en mail) herken je soms meteen wie het is, zonder dat je de naam ziet. Waaraan kun je dat merken? Laat de leerlingen verschillende dingen benoemen die iemand herkenbaar maken. Denk aan woordkeuze, spelling, zinslengte, gebruik van emoji's, gebruik van Engelse of anderstalige woorden, afkortingen, jongerentaal, gebruik van komma's, punten of hoofdletters, etc.